

COLVULSIÓ A LA XINA DEL CANVI

Les tribulacions dels estudiants xinesos

Aquestes darreres setmanes, i una altra vegada promogudes des de Shanghai, les mobilitzacions estudiantils a la Xina han fet palès al carrer un canvi que avança ràpid entre la joventut urbana del país. Aquest moviment, però, hàbilment dirigit, pot atacar la política oberturista de Deng Xiaobing.

Jaume Bartrolí

Pequín. El conjunt de roc es diu Pekin Underground. El formen un grup d'estrangers residents a la Xina: negres africans, europeus i un català. La mena de música que fan és una barreja de roc dur, *reggae* i pop. L'actuació és a un teatre de Shanghai, ple de jovent. A la primera cançó, els joves xinesos no entenen res. A la segona es posen nerviosos. A la tercera deliren. I a la quarta ho trenquen tot.

Aquest fet real és només una anècdota. Però il·lustra el xoc cultural que està vivint la joventut xinesa, un xoc compartit per tots els sectors de la societat, cadascun al seu nivell, amb motiu de l'accelerada reforma econòmica, del creixement del consumisme, de la invasió de modes i costums occidentals i de la liberalització de la moral.

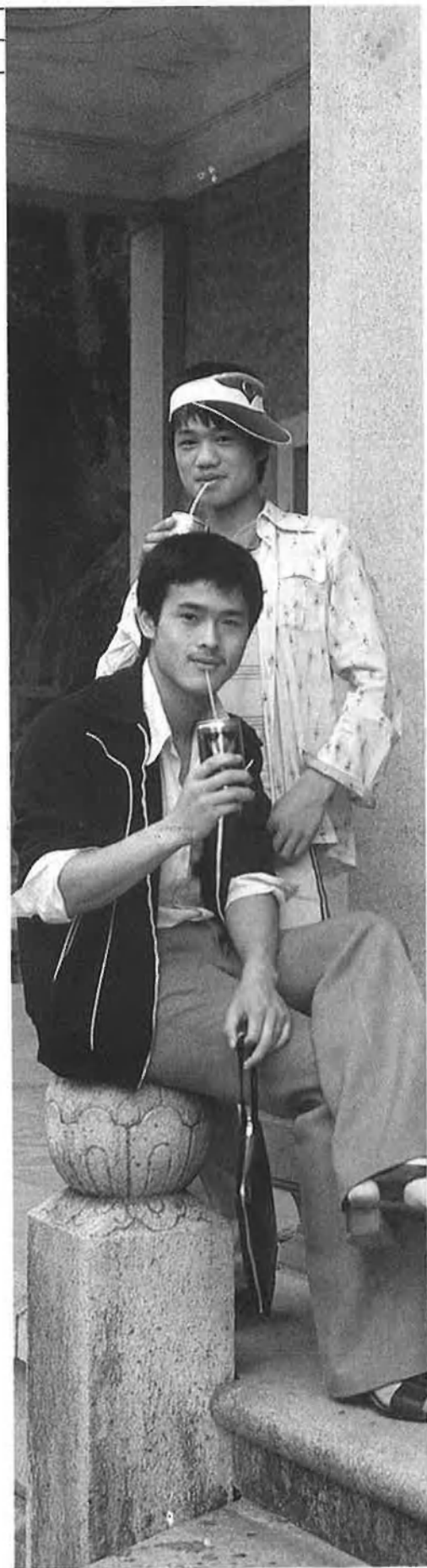
Els joves de la ciutat —el camp xinès, on viu el 80 per cent de la població, és encara un altre món— estan avui acostumats als texans i a les caçadores. Juguen a les màquines de marcians. Beuen Coca-Cola o Pepsi, malgrat que continuen preferint la cervesa. Els «fast-foods» i els supermercats amb tabac, licors i cosmètics estrangers es troben de moment només en comptades ciutats, però tot arreu s'omple amb aparadors amb un nou i desconcertant desplaçament de ràdio-cassettes, televisions en colors, equips d'estèreo, màquines de fotografiar, motos japoneses i roba de moda. Estan envaïts de música moderna en anglès i xinès, habitualment música disco de la pitjor qualitat, però que té èxit. Els encanta anar a ballar —excepte els casats o promesos formalment, ho continuen fent nois

amb nois, i noies amb noies— però a Pequín van tancar la primera discoteca a causa de les baralles de cada nit. Al cine veuen Rambo i Superman. A la tele tenen serials i telefilms nord americans. El país s'omple cada any de més estrangers —prop de 20 milions el 1986—, de turistes rics i de joves viatgers de tot el món, la majoria estudiants, els quals poden veure, conèixer millor i parlar amb ells. Es comencen a fer una idea de com la gent i els joves viuen en altres països, especialment els occidentals. I comparen. El coneixement és imperfecte, sí. La seva «occidentalització» és totalment superficial i parcial, cert. El pes del passat —de l'àmbit familiar a la fàbrica o la universitat—, aclaparador. Però el xoc és brutal.

El grup Pekin Underground (avui autodissolt) es va trobar amb molts problemes. Va haver de canviar de nom diverses vegades. Li van posar restriccions en les seves actuacions, com per exemple la de no interpretar més de dues cançons ràpides seguides, per evitar que es caldegés massa l'ambient. Però van arribar a gravar dues *cassettes* i no van ser prohibits, fet remarcable, si es pensa que els integrants eren estrangers. És també una mostra de com les autoritats intenten controlar la transformació del país i dels costums, sense, però, oposar-s'hi fins el moment.

Somnis i temors dels estudiants

Quan el 1984 l'estranger viatjava per la Xina i veia nois jovenets vestits a l'occidental, amb aires elegants o jovenívols, les noies portant polseres o arracades —la tradició xinesa abomina la pràctica de foradar les

Les modes i els costums occidentals han impregnat la joventut xinesa de les ciutats.

orelles— podia estar segur: estava veient joves de Hong Kong visitant la Xina. El 1986 no podia arribar a la mateixa conclusió sense riscos d'equivocar-se. Els joves estudiants de Canton, Shanghai o del Fukien —àrees capdavanteres del canvi econòmic— són ja difícils de distingir, quan viatgen, dels hongkongnesos.

Molts dels estudiants xinesos xapurregen l'anglès i són més encara els que l'estudien. Es fàcil entaular-hi conversa. Al cap de poc de conèixer-los, es pot parlar ja de temes «delicats», especialment si no hi ha orelles indiscretas a la vora. La majoria estan contents de la transformació que viu el país, malgrat que molts se senten un xic espantats de les conseqüències i del desconegut final.

Un estudiant de meteorologia de Canton se'n va queixar que abans podia demanar gratuïtament al Servei Meteorològic totes les dades estadístiques que necessitava per a les seves investigacions, mentre ara li feien pagar: «Tothom vol cobrar per tot, tothom vol guanyar diners inclús quan fan un servei públic, i això no pot ser. Tot és més difícil, ara, i hi ha massa materialisme. Per exemple, quasi tots els estudiants volen anar a estudiar als Estats Units. Però, quan s'hi han doctorat, no volen tornar i s'hi queden. Això per a la Xina és molt dolent». Es va sorprendre que això, a Europa, també succeís, i es va quedar dolorosament queixós en assabentar-se que el meu viatge de cinc mesos a la Xina em costés el sou de tres mesos, quan ell havia hagut d'estalviar un any per fer una excursió d'una setmana a Shanghai i Hangzhou.

Però, més que parlar d'ells, als estudiants xinesos els agrada escoltar el nou amic estranger, conèixer les coses del seu país llunyà, i preguntar-li la seva opinió sobre els problemes que té plantejats la Xina. Les comparacions són, de vegades, doloroses. La seva vida no és un fet que depengui del tot d'ells. Són les autoritats les qui decideixen qui anirà a estudiar a la universitat i qui no. Moltes vegades, també, li escolliran els estudis o li'ls interrompran a la meitat. I al final, seran ells els qui li assignaran una feina, els qui diran al jove metge si entra a un prestigiós hotel de la seva ciutat o és enviat a un hospital rural d'un poble perdut a les muntanyes o al desert.

És per això que l'aclaparant majoria dels estudiants de l'escola superior i de la universitat prefereixen passar

desapercebuts, no volen destacar en res que no siguin els estudis, i no aixequen mai una veu de protesta. Tot queda al seu expedient i tot influirà quan decideixin el seu futur. D'aquí la importància que els joves es manifestin i la seva por a ser filmats per les càmeres de televisió de la policia.

Però encara hi ha més. Arran de la Revolució Cultural, l'educació va resultar molt desprestigiada i malparada. El país té 200 milions d'analfabets i l'any passat només van ingressar a la universitat 600.000 joves. Però la Xina s'ha llançat a la modernització, i els estudiants són l'elit que haurà de fer-ne de motor. Les seves inquietuds d'avui tindran una evident repercussió en la Xina de demà.

Tot esperant la reforma política

No es casualitat que —fins on s'ha pogut saber— les primeres protestes estudiantils sorgissin a Shanghai després dels incidents que es van produir durant un concert dels famosos The Beach Boys californians, el 5 de desembre. Hi va haver detinguts. Van començar les assemblees per discutir-ne l'alliberament, i de seguida es va passar a parlar de la situació a la universitat i de la democràcia. El 19 de desembre feien la primera manifestació. Després se n'han produït a d'altres ciutats, sota els crits de «Visca la democràcia», «A baix la dictadura» i «Doneu-nos llibertat», i cants de la Internacional i de l'himne nacional xinès.

Moltes reivindicacions estudiantils van per la millora de l'ensenyament i de la universitat, contra els quadres antiquats, corruptes o ineptes, contra la importància de la ideologia i de l'amiguisme a l'hora de decidir el futur dels llicenciats, contra la manca de democràcia interna a les facultats. Però s'inscriuen també en el marc més ampli de liberalització política reclamat per una part de la societat, i repetidament debatuda l'any 1986 a la premsa i a les tribunes. A l'octubre, el líder màxim, Deng Xiaoping, va anunciar que el 1987 seria l'any de la reforma política. Molts dirigents han insistit que, sense una democratització de la gestió i de les decisions, no es pot avançar en la reforma econòmica. Mentrestant, el nou ministre de Cultura, l'escriptor Wang Meng, ha parlat de revifar la política de «deixar cent flors obrir-se, i cent escoles de pensament discutir». La liberalització cultural s'ha unit —tímidament— a l'econòmica. Però, malgrat els debats